

357

357

1

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Albert Adamson

efter Hans Olsson

i Lomma sock Bara härad

Anmärkning: Berättaren är 73 år

julen, vinarbetet,
bäckandsten.

(9 sid)

Minnen från Önnerup på 1860 talet.
 Julafton kl. 10 började ringörningen, då skulle
 det göras rent överallt. Peraturen skulle också
 ha särskild fodring. Kl. 12 kom tröskfolket och
 hjälpte till, så ^{allt} skulle bli färdigt till kl. 2, då
 alla, som hade bössor, skulle skjuta. Man ringde
 även i kyrkklockorna. Sedan folket kom hem
 fick de middag: Smörgåsar, soppor och stek. Där
 efter lyste man jullekar. På kvällen samlades
 lymns folk i kyrkan, där det ringdes och skjöts.
 Vid 10 tiden brukade man äta kvällsmat: Lutfisk,
 hinka, får- och gästekrät och kakor (klenor
 koräkakor m. fl.). Efteråt lästes högtidsbön och jöng.
Julsalmer. Innan tjänarna gingo och lade sig,
 fick de vardera en harring ett småbröd en fin.
 (9 sid)

Uppt. av

Anmärkningar:

efter

i

brödhaka och en sallrik med mat och kakor från hvällsmaten. Sed var, att tjänarna hysste husbondet på handen, då de tackade för maten. Tulldagsmorgon gick man till julotta. Annanlagjul gick julsjöken omkring på gårdarna. Efter 12 på natten brukade de prattska kreaturen och göra fint i stallarna, (~~det~~ brukades icke gödsas eller ryktas under helgdagarna, man undast fodrade kreaturen med tillräckligt foder), de slade även på hästarna samt satte cypstoppade gubbar vid dörrar och på vagnar. Innan de gick sin väg, väckte de gårdens folk med bösskott. Tredjedagjul brukade drängarna gå räs. Tredjeafton gjorde kvinnorna en stjärna av färgat papper med ett ljus i

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Appt. av

after

i.

Anmärkingar:

nitien, som de satte på en hylla. Efter trettondagen kom män från städerna och tiggde, de hade med sig stjärnor med bilder i, föreställande jungfru Maria och Jesubarnet vilha de vredo under det de sjöngo folkvisor.

1) Ärter såddes den 16 april (Patrik), bönor den 27 maj (Beda), de andra sädeslagen när jorden var tjänlig. Jorden ansågs tjänlig då den lukade malt. Första plöjningen skedde så fort som möjligt. Ellen ansågs vara bäst den 13-14 trennitatis.

och här tre par fiskar och två par vattenmannar
visade sig i månen följde nederbörd.

Innan man började våra, fick drängar och
dragare havring, manken på ^{öarna} ingneds med

Uppt. av

Anmärkningar:

efter

i

krännvin och salt. När dragarna voro förspända, tog husbonden yxan, som satt på plogen, och lade den framför dragarna, så att plogspetsen träffade den, när de hörde igång. När man hörde igång, sade husbonden sjupp och haslade salt över drängar och dragare. Den 23 feb. fick man inte spinna, för då blåste taket av, man skulle sätta liar i taket. Då tranorna flyga över skänsk jord, ropa de rocharna ut och vävarna in. Då en ko kalvat, fick den stå kvar i stallet iio dygn, innan den släpptes ut till vatten med de andra korna. Det fick inte gödslas under henne och efterbördan skulle lita kvar. De tre första dagarna skulle pigan vattna henne med gumb vatten, en sax och en gniesten skulle

Uppt. av

Anmärkningar:

efter

i

ligga i ämbaret. Efter nionde dygnet ledde hon till
ratten, i battenhoen var lagd en sax och en gnis
ken. Innan hon gick över dörrskammelen, skulle
husbonden taga en kniv, som satt i taket och
ätta i skammelen.

Uppt. av *Albert Adamson*efter *Per Olsson*i *Lommasöth. Bara härad*Anmärkningaz: *Berättaren är 84 år*

Innan man började våra, gav man hästarna bröd, som man bakat till jul förra året, för att inte hävorna skulle få makt med dem. Man la också en yxa på dörrshammelen, innan hästarna gick ut. Den förste, som ringde nyårsnatten, fick bäst lön. Men det skedde, att den, som först öppnade lämmarna för att ringa, blev stel av ett starkt ljussken, som kom in genom gluggarna. Det skulle vara hyrkorimman, som bodde på valven.

Folk trodde på bäckahästen. Det hände, då en man skulle hämta hem hästarna från ängarna, att de voro försvunna. Men en främmad häst gick och betade där. Då mannen tog hästen, för att rida och söka upp de andra, sprang den i vild fart ned mot ön, där stannade den

Uppt. av

Anmärkningar:

efter

i

och försökte kasta mannen ned i ån. När han då
sade vad i Jesus namn är där, försvann
håsten, men mannen stod och höll tyglarna
i handen. Det hände, då en shingatornsbonde var på
hemväg från Stockholm till julaftron, han hade varit
hos hungen och fått undertecknat ett papper,
att han träffade en ryttare, som frågade vart
han skulle. Jag skall till shingatorn vid
Lund, så jag kommer inte hem till jult.
Jag skall till Romidsklint och fira julaftron, följ
med mig så skall du snart vara i Lund.
När de ridit några timmar slog hästens
sko emot något, vet du vad det var, frågade
han, ja det var dagstörpa kyrkspira så de krollat,
det var en sägen ett troll från ett berg

Uppt. av

Albert Rönsson

efter

Hans Olsson

i

Barna tid

Lomma sn

Skåne

Anmärkingar:

minnen från Österby
från 1860-talet

i Norge; berättaren hade glömt namnet, håll dig nu
värt fast för nu sätta vi upp. När de kommo
till Lund satte trollen mannen av där. När han
kom till prästen och skulle ha läst upp präp-
peret, ville icke denne, emedan han icke trodde,
att bonden hade kunnat vara i Stockholm på
så kort tid. Maror och varulvar ansågs vara
människoandar. De uppkommo, om en kvinna,
som skulle föda, kröp genom en fothamn
för att underlätta födselen. Var barnet en
pojke, blev det varulv, var det en flicka, blev det
maria. För att inte maran skulle slippa in i
stallarna, läto bönderna klaka gummor borra.
hål i fotträsk, de lade något i hålet och satte
en plugg i. Det sades, att den, som tog ur plug-

Uppt. av

M. M. Danstun

efter

H. M. M. M.

i

Skåne
Bara h.d.
Lomma län.

Anmärkingar:

gen, för att se vad som låg i hålet, blev
önderbruten.

Den 1^{sta} maj brukade byns ungdom gå om-
kring och sjunga på gårdarna, när de
sjungit, satte de en grön kvist i takstället,
till tecken på att de varit där och sjungit.
På jingstafton gingo de omkring på gårdarna,
där de hade sjungit, och insamlade mat-
varor och penningar till festen, som
hölls jingstdagen.